

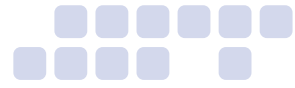
ONDERZOEK

Kerncijfers Rooms-Katholieke Kerk 2017

Rapport nr. 653, september 2018

drs. Joris Kregting
Jolanda Massaar-Remmerswaal

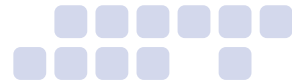

KASKI

Inhoudsopgave

Kerncijfers Rooms-Katholieke Kerk 2017	4
1 Toelichting	7
2 Aantal katholieken, zielzorgeenheden en kerkgebouwen	11
3 Pastorale beroepskrachten, onbezoldigde diakens en vrijwilligers	13
3.1 Pastorale beroepskrachten	13
3.2 Onbezoldigde diakens	15
3.3 Vrijwilligers	16
4 Sacramenten en rites de passage	17
5 Kerkbezoek	21
Bijlage: Kerncijfers per bisdom 2017	23
Bisdom Groningen-Leeuwarden 2017	24
Aartsbisdom Utrecht 2017	26
Bisdom Haarlem-Amsterdam 2017	28
Bisdom Rotterdam 2017	30
Bisdom Breda 2017	32
Bisdom 's-Hertogenbosch 2017	34
Bisdom Roermond 2017	36

Kerncijfers Rooms-Katholieke Kerk 2017

Rooms-katholieken

totaal 3.769.000

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 650

gemeenschappen van migranten 40

totaal 690

Kerkgebouwen

totaal 1.464

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 516

reguliere priesters 136

bezoldigde diakens 113

mannelijke pastoraal werkers 169

vrouwelijke pastoraal werksters 244

totaal 1.178

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 397

reguliere priesters 104

bezoldigde diakens 69

mannelijke pastoraal werkers 73

vrouwelijke pastoraal werksters 112

totaal 755

Onbezoldigde diakens

in totaal 130

in de parochies 107

Vrijwilligers

totaal 179.600

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	11.070
doopsels kinderen 7-17 jaar	520
volwassenendoopsels	390
toetredingen zonder doopsel	90
eerste communies	16.620
vormsels	9.900
kerkelijke huwelijken	1.510
begravenissen	11.520
crematies	8.370
totaal	59.990

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	157.900
totaal vieringen/diensten in het weekend	1.875

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	81%	75%
woord- en communiediensten	16%	21%
woorddiensten	3%	4%
zaterdag	26%	36%
zondag	74%	64%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

1 Toelichting

In dit rapport worden de kerncijfers van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland over het jaar 2017 gepresenteerd: een overzicht van de Nederlandse kerkprovincie in haar geheel en, in de Bijlage, van de zeven bisdommen afzonderlijk.

De verzamelde gegevens hebben betrekking op de stand van zaken per 31 december 2017 of geven een beeld over het jaar 2017. De meeste gegevens zijn gebaseerd op de eigen opgave door parochies en bisdommen. Deze gegevens zijn verzameld, bewerkt en zoveel als mogelijk gecontroleerd door het Kaski. De respons vanuit de parochies bedroeg 74%.

Hieronder volgt een toelichting op de gepresenteerde cijfers.

Rooms-katholieken

Onder rooms-katholieken wordt in deze kerncijfers verstaan het aantal geregistreerden bij het R.-K. Bureau voor de Ledenadministratie. Het aantal rooms-katholieken wordt gepresenteerd per 31-12-2017 hoewel feitelijk de peildatum, door de transitie van Navision naar Docbase, iets later betrof, namelijk juni 2018. Een beperkt aantal parochies (9%) is niet of niet volledig aangesloten bij het R.-K. Bureau. Bij deze parochies is de eigen opgave van het aantal rooms-katholieken gebruikt.

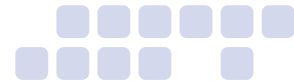
Pastorale beroepskrachten, onbezoldigde diakens en vrijwilligers

Onder de pastorale beroepskrachten (per 31 december 2017) vallen seculiere en reguliere priesters, bezoldigde (permanente) diakens en pastoraal werk(st)ers volgens opgave van de bisdommen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen pastorale beroepskrachten die in totaal voor de bisdommen werken en pastorale beroepskrachten die daarbinnen in de parochies werkzaam zijn.

Onder pastoraal werk(st)ers worden alle personen verstaan die werkzaam zijn in een bisdom met een benoeming of zending van de bisschop¹, en met een theologische opleiding erkend door de bisschoppen.

Het aantal pastorale beroepskrachten in parochies (basiszielzorg) verwijst alleen naar de betaalde krachten. De totale arbeidsinzet in parochies is uiteraard veel hoger. Zo zijn

¹ Pastoraal werk(st)ers, die in het categoriale pastoraat werkzaam zijn, worden niet door de bisschop benoemd, maar kunnen wel in aanmerking komen voor een zending. Deze dient dan aangevraagd te worden door het bestuur/de leiding van de betreffende instelling of organisatie.

er in parochies vrijwilligers actief, en in sommige parochies ook onbezoldigde diakens en emeriti.

Onbezoldigde diakens (per 31 december 2017) worden apart van de pastorale beroepskrachten weergegeven. Zij hebben geen volledige theologische opleiding gevolgd en hebben een onbetaalde parttime functie in de parochie.

Het totaal aantal vrijwilligers is afkomstig van de parochies en wordt weergegeven inclusief koorleden (per 31 december 2017). De aantallen worden afgerond weergegeven. Indien een parochie geen cijfers over 2017 heeft doorgegeven, is het aantal uit een voorgaand jaar genomen. Indien de laatste opgave van het aantal vrijwilligers meer dan vijf jaar terug ligt (dit geldt voor 8% van de parochies), is het aantal vrijwilligers geschat door binnen het bisdom te kijken naar parochies met ongeveer evenveel katholieken en dezelfde mate van stedelijkheid.

Sacramenten en rites de passage

De cijfers over de sacramenten en kerkelijke rites de passage in 2017 zijn opgegeven door de parochies. De aantallen worden afgerond weergegeven. Indien een parochie geen participatiecijfers over 2017 heeft doorgegeven, zijn de aantallen uit een voorgaand jaar genomen of geschat (op dezelfde wijze als bij de vrijwilligers).

Kerkgangers en vieringen of diensten

In twee weekenden zijn de bezoekers van de vieringen en diensten in de door de parochies bediende kerken en andere kerkgelegenheden (waaronder bijvoorbeeld kapellen en woonzorgcentra) geteld. Hierbij is onderscheid gemaakt naar type viering of dienst (eucharistieviering, woord- en communiedienst of woorddienst) en de dag waarop de viering of dienst werd gehouden (zaterdag of zondag).

Indien een parochie geen cijfers over 2017 heeft doorgegeven, zijn de aantallen uit een voorgaand jaar genomen of geschat (op dezelfde wijze als bij de vrijwilligers en sacramenten en kerkelijke rites de passage).

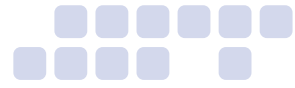
Gemeenschappen van migranten

Naast de territoriale parochies is ook aan 40 door de bisdommen doorgegeven gemeenschappen van katholieke migranten gevraagd hun statistische gegevens door te geven. Dit jaar hebben 10 gemeenschappen dit gedaan: 5 in het bisdom Rotterdam, 2 in het aartsbisdom Utrecht, 2 in het bisdom Haarlem-Amsterdam en 1 in het bisdom Groningen-Leeuwarden. Er zijn ook nog 16 gemeenschappen die dit jaar geen gegevens aanleverd, maar in de voorgaande jaren wel. De gegevens over de vrijwilligers, sacra-

menten en kerkelijke rites de passage en kerkgang van deze in totaal 26 gemeenschappen zijn opgenomen in de kerncijfers. Van de overige 14 gemeenschappen van migranten is verder niets bekend. De gegevens kunnen ook niet worden geschat.

Buiten de 40 gemeenschappen van migranten zoals die bij de bisdommen staan geregistreerd, zijn er nog tal van andere gemeenschappen van katholieke migranten. Om een beeld te krijgen van het aantal vieringen en diensten en de bezoekers hiervan, is aan de territoriale parochies gevraagd of hun kerkgebouwen ook worden gebruikt voor vieringen en diensten van gemeenschappen van migranten. Tevens is de database van katholieke migranten van het Nijmeegs Instituut voor Missiewetenschappen ([NIM](#)) geraadpleegd. Deze vieringen en diensten en hun aantallen bezoekers zijn, voor zover ze niet overlappen met de opgaven van de 40 gemeenschappen van migranten die bij de bisdommen staan geregistreerd, opgenomen in de kerncijfers.

Het aantal rooms-katholieken van alle gemeenschappen van migranten staat voor een groot deel geregistreerd bij het R.-K. Bureau voor de Ledenadministratie en wordt hierdoor automatisch opgenomen in de kerncijfers.

2 Aantal katholieken, zielzorgeenheden en kerkgebouwen

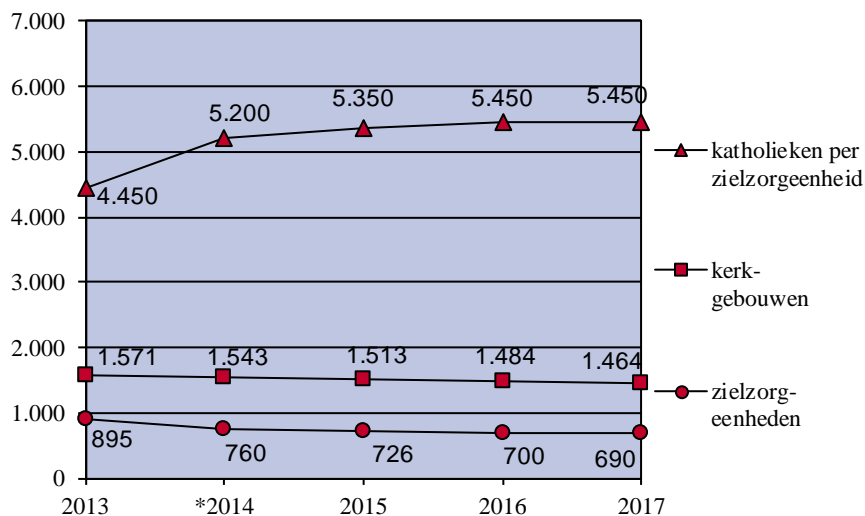
In Nederland woonden eind 2017 bijna 3,8 miljoen rooms-katholieken, zij vormden ruim een vijfde (22%) van de bevolking. Het aantal katholieken daalde de afgelopen jaren met ongeveer 55.000 per jaar (ongeveer 1,5% daling per jaar).

Tabel 2.1 Aantal katholieken en aantal katholieken als deel van alle Nederlanders 2013-2018

jaar (31-12)	aantal katholieken	% katholieken
2013	3.992.000	23,7%
2014	3.943.000	23,3%
2015	3.882.000	22,9%
2016	3.832.000	22,4%
2017	3.769.000	21,9%

Er waren eind 2017 690 katholieke zielzorgeenheden in Nederland. Het betreft 650 territoriale parochies en 40 gemeenschappen van migranten.

Figuur 2.1 Aantal kerkgebouwen, zielzorgeenheden en katholieken per zielzorgeenheid 2013-2017 (per 31-12)

* Het aantal kerkgebouwen voor 2014 is gecorrigeerd in vergelijking met Kaski-rapport nr. 641 *Kerncijfers Rooms-Katholieke Kerk 2014*.

Het aantal territoriale parochies daalde tussen 2016 en 2017 met 1%, van 660 naar 650. Dit is een minder sterke daling dan tussen 2014 en 2016 (-4% daling per jaar) en een veel minder sterke daling dan tussen 2013 en 2014 (-16%). Met uitzondering van de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Roermond hebben de meeste bisdommen de grootste fusiegolf achter de rug.

Het aantal katholieken per zielzorgenheid steeg tussen 2013 en 2016 van 4.450 naar 5.450, deze stijging wordt veroorzaakt door de eerder genoemde fusieprocessen. Tussen 2016 en 2017 stabiliseerde dit aantal.

Het aantal kerkgebouwen daalde tussen 2013 en 2017 jaarlijks met ongeveer 1 à 2%, van 1.571 eind 2013 tot 1.464 eind 2017. Andere gebouwen waarin ook kerkelijke vieringen en diensten worden gehouden, zoals kapellen en woonzorgcentra, zijn hierbij niet inbegrepen.

3 Pastorale beroepskrachten, onbezoldigde diakens en vrijwilligers

3.1 Pastorale beroepskrachten

Totaal in de bisdommen

In 2017 werden 7 seculiere priesters² en 6 bezoldigde diakens gewijd³ (in 2016 waren dit er respectievelijk 8 en 5, in 2015 10 en 9). Tevens werden er 5 pastoraal werk(st)ers benoemd⁴ (in 2016 waren dit er ook 5, in 2015 8).

Eind 2017 waren er 1.178 pastorale beroepskrachten werkzaam voor de Nederlandse bisdommen⁵; dit is een daling van 51, oftewel 4%, ten opzichte van 2016. Het aantal pastoraal werk(st)ers is tussen 2016 en 2017 iets sterker gedaald (-7%) dan het aantal reguliere priesters (-4%), het aantal bezoldigde diakens (-3%) en het aantal seculiere priesters (-2%).

Tabel 3.1 Aantal priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers werkzaam in de bisdommen 2013-2017

<i>jaar (31-12)</i>	<i>seculiere priesters</i>	<i>reguliere priesters</i>	<i>priesters to- taal</i>	<i>bezoldigde diakens</i>	<i>pastoraal werk(st)ers</i>	<i>totaal</i>
2013	550	173	723	111	564	1.398
2014	554	169	723	120	525	1.368
2015	538	157	695	119	472	1.286
2016	527	141	668	117	444	1.229
2017	516	136	652	113	413	1.178

In de afgelopen vijf jaar is het totaal aantal beroepskrachten in de bisdommen met 16% gedaald. Deze daling betreft vooral de reguliere priesters en pastorale werk(st)ers (respectievelijk -21% en -27%). Het aantal seculiere priesters is met 6% gedaald en het aantal bezoldigde diakens is licht gestegen (+2%).

² Deze priesterwijdingen zijn als volgt verdeeld over de bisdommen: aartsbisdom Utrecht 2, bisdom Haarlem-Amsterdam 2, bisdom Rotterdam 1, bisdom Den Bosch 1, en bisdom Roermond 1.

³ Deze diakenwijdingen zijn als volgt verdeeld over de bisdommen: bisdom Den Bosch 2, aartsbisdom Utrecht 1, bisdom Rotterdam 1, bisdom Breda 1 en bisdom Roermond 1.

⁴ Deze benoemingen zijn als volgt verdeeld over de bisdommen: bisdom Rotterdam 4 en bisdom Den Bosch 1.

⁵ Tevens zijn er nog 424 seculiere priesters en 124 diakens met emeritaat, deels zijn zij nog actief in bijvoorbeeld de parochies.

Bij de pastoraal werk(st)ers valt op dat het aantal mannen sterker is gedaald (-34% in de afgelopen vijf jaar) dan het aantal vrouwen (-21%).

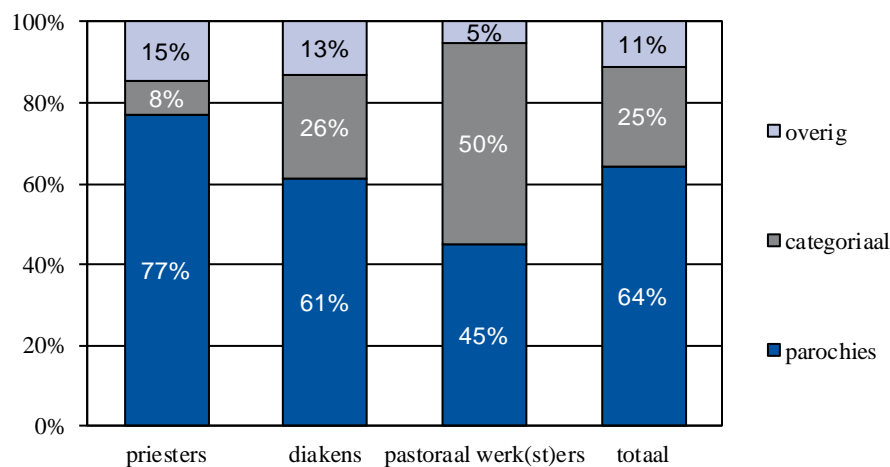
In 2017 vormden de priesters ruim de helft van de beroepskrachten (55%), de pastoraal werk(st)ers 35% en de bezoldigde diakens 10%. Tussen 2013 en 2017 is het aandeel priesters licht toegenomen (van 52% naar 55%) en het aandeel pastoraal werk(st)ers licht afgenomen (van 40% naar 35%).

De reguliere priesters vormden eind 2017 21% van alle priesters, in 2013 was dit nog 24%. De mannelijke pastoraal werkers maakten eind 2017 41% van alle pastoraal werk(st)ers uit, in 2013 was dit nog 46%.

In de parochies

Van alle pastorale beroepskrachten zette eind 2017 bijna tweederde (64%) zich in ten behoeve van het parochiepastoraat. Van de priesters was ongeveer driekwart (77%) werkzaam in het parochiepastoraat, van de bezoldigde diakens ongeveer 60% en van de pastoraal werk(st)ers was dit bijna de helft (45%; een ongeveer even groot deel is werkzaam in het categoriaal pastoraat in bijvoorbeeld ziekenhuizen en gevangenissen).

Figuur 3.1 Werkgebied priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers 2017 (per 31-12)

Het aantal pastorale beroepskrachten in de parochies kwam eind 2017 neer op 755 personen (zie Tabel 3.2 op de volgende pagina), 35 minder dan in 2016. Dit is een daling van 4%. Het aantal bezoldigde diakens en het aantal pastoraal werk(st)ers is tussen 2016 en 2017 sneller gedaald (respectievelijk met -13% en -9%) dan het aantal seculiere en reguliere priesters (allebei -1%).

Tabel 3.2 Aantal priesters, bezoldigde diakens en pastoraal werk(st)ers in parochies 2013-2017

jaar (31-12)	seculiere priesters	reguliere priesters	priesters to- taal	bezoldigde diakens	pastoraal werk(st)ers	totaal
2013	429	123	552	71	260	883
2014	419	119	538	75	238	851
2015	409	113	522	79	213	814
2016	403	105	508	79	203	790
2017	397	104	501	69	185	755

Over een periode van vijf jaar is het totale aantal pastorale beroepskrachten in de parochies met 14% gedaald. Dit betreft vooral de reguliere priesters en pastoraal werk(st)ers (respectievelijk -15% en -29%) en minder de seculiere priesters (-7%) en de bezoldigde diakens (-3%).

In 2017 vormden de priesters ongeveer tweederde (66%) van alle pastorale beroepskrachten werkzaam in de parochies, de pastoraal werk(st)ers een kwart en de bezoldigde diakens ongeveer een tiende (9%). Deze verdeling beschrijft het landelijke beeld; per bisdom wijkt ze sterk af. Tussen 2013 en 2017 is het aandeel priesters licht toegenomen (van 63% naar 66%) en het aandeel pastoraal werk(st) licht afgenomen (van 29% naar 25%).

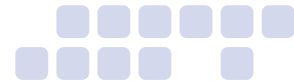
De reguliere priesters vormden eind 2017 21% van alle priesters in de parochies, in 2013 was dit aandeel ongeveer hetzelfde (22%). De mannelijke pastoraal werkers vormden eind 2016 39% van alle pastoraal werk(st)ers in de parochies. In 2013 was dit aandeel nog 46%.

Samenvatting

De pastorale formatie is in de bisdommen en daarbinnen in de parochies de afgelopen jaren in omvang afgenomen en daarnaast veranderd van samenstelling: Seculiere priesters en, op kleine schaal, bezoldigde diakens hebben deels de plaats ingenomen van reguliere priesters en pastoraal werk(st)ers. Het aantal reguliere priesters kende tussen 2016 en 2017, zowel in de bisdommen als daarbinnen in de parochies, een lichtere daling dan in de jaren daarvoor.

3.2 Onbezoldigde diakens

Eind 2017 waren er 130 onbezoldigde diakens werkzaam in de bisdommen van wie er 107 actief waren in het parochiepastoraat (82%). In vergelijking met 2016 is het aantal onbezoldigde diakens zowel in de bisdommen (-2%) als in de parochies (-1%) licht gedaald.

Ook over een periode van vijf jaar zien we een lichte daling van het aantal onbezoldigde diakens in de bisdommen (-2%) en daarbinnen in de parochies (-4%).

3.3 Vrijwilligers

Er waren eind 2017 bijna 180.000 katholieken die zich als vrijwilliger inzetten in een parochie. Tussen 2016 en 2017 is het aantal met 8.300 gedaald wat neerkomt op een daling van 4%. Tussen 2013 en 2017 schommelt de daling van het aantal vrijwilligers steeds tussen de 3% en 5% per jaar.

De vrijwilligers vormden eind 2017 4,8% van alle katholieken. Dit aandeel daalt de afgelopen jaren licht, in 2013 was het namelijk nog 5,4%.

Tabel 3.3 Aantal vrijwilligers en aantal vrijwilligers als deel van alle katholieken 2013-2017

<i>jaar (31-12)</i>	<i>totaal</i>	<i>% vrijwilligers</i>	<i>uitsluitend koorlid</i>	<i>koorlid en an- dere taken</i>	<i>geen koorlid, wel andere taken</i>
2013	214.100	5,4%	49.130	28.290	136.680
2014	203.200	5,2%	45.970	25.330	131.900
2015	194.400	5,0%	43.540	22.060	128.800
2016	187.900	4,9%	40.520	20.180	127.200
2017	179.600	4,8%	38.260	20.040	121.300

Koorleden vormden in 2017 32% van alle vrijwilligers. Dit komt neer op ruim 58.000 koorleden, ruim 20.000 hiervan hebben ernaast ook nog andere taken als vrijwilliger.

4 Sacramenten en rites de passage

In 2017 werden er:

- Ongeveer 11.500 doopsels toegediend aan kinderen, waarvan ongeveer 11.000 bij jongere kinderen tot 7 jaar (96%) en ongeveer 500 bij oudere kinderen vanaf 7 jaar (4%). Het aantal doopsels aan kinderen daalde tussen 2016 en 2017 met 7%; dit is een iets minder sterke daling dan de jaren ervoor toen de daling 10 á 11% per jaar betrof.
- Bijna 500 volwassenen geregistreerd als toetreders tot de Rooms-Katholieke Kerk, van wie er bijna 400 werden gedoopt (81%). Het aantal toetreders schommelt vanaf 2014 rond de 500 per jaar (in 2013 was dit aantal hoger, namelijk ruim 700).
- Ruim 16.500 eerste communies ontvangen. In vergelijking met 2016 is het aantal eerste communies met 7% gedaald; deze daling is iets geringer dan de jaren ervoor toen het aantal eerste communies met 9-12% per jaar daalde.
- Bijna 10.000 vormsels toegediend. In vergelijking met 2016 is het aantal vormsels met 13% gedaald; de daling van het aantal vormsels ligt de afgelopen jaren steeds tussen de 10 en 14% per jaar.
- Ruim 1.500 huwelijken kerkelijk gesloten (hiervan vond 81% plaats tussen twee katholieken en 19% tussen een katholiek en een niet-katholiek; deze verdeling is de afgelopen jaren gelijk gebleven). In vergelijking met 2016 is het aantal huwelijken met 12% gedaald; deze daling is iets sterker dan de jaren hiervoor toen de daling 9 á 10% per jaar betrof.
- Bijna 20.000 kerkelijke uitvaarten gehouden (58% hiervan waren begrafenissen en 42% crematies; deze verhouding is de afgelopen jaren stabiel). Tussen 2016 en 2017 daalde het aantal uitvaarten met 6%; deze daling is iets sterker dan de daling tussen 2014 en 2016 toen het aantal uitvaarten 3-4% per jaar daalde, maar minder sterk dan de daling tussen 2013 en 2014 toen de daling 10% betrof.

Tabel 4.1 Aantal sacramenten en rites de passage 2013-2017

<i>jaar</i>	<i>doopsels</i>	<i>toetredingen</i>	<i>communies</i>	<i>vormsels</i>	<i>huwelijken</i>	<i>uitvaarten</i>	<i>totaal</i>
2013	17.530	705	24.790	16.870	2.350	24.940	87.185
2014	15.840	475	21.700	14.810	2.105	22.570	77.500
2015	14.030	540	19.870	12.660	1.910	21.880	70.890
2016	12.470	450	17.850	11.410	1.720	21.100	65.000
2017	11.590	480	16.620	9.900	1.510	19.890	59.990

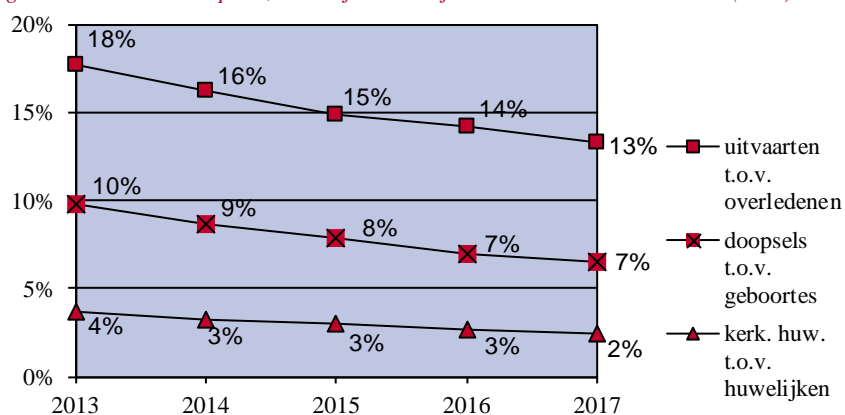

In totaal komt het aantal sacramenten en rites de passage in 2017 hiermee uit op circa 60.000. Dit is een daling van 5.000 in vergelijking met 2016, een daling van 8%. De daling komt overeen met de dalingen tussen 2014 en 2016. Tussen 2013 en 2014 was de daling iets sterker (-11%).

Omdat bovenstaande ontwikkelingen wat betreft doopsels en uitvaarten deels afhankelijk zijn van demografische ontwikkelingen rond geboorte en sterfte, relateren we deze cijfers aan het totaal aantal geboortes en overlijdens.

Ook dan neemt de kerkelijke participatie af. In 2013 werd nog 10% van het aantal geboren kinderen katholiek gedoopt, in 2017 was dit nog 7%. En in 2013 kreeg 18% van het aantal overledenen een katholieke uitvaart, in 2017 was dit 13%.

Figuur 4.1 Aandeel doopsels, kerkelijke huwelijken en uitvaarten 2013-2017 (in %)

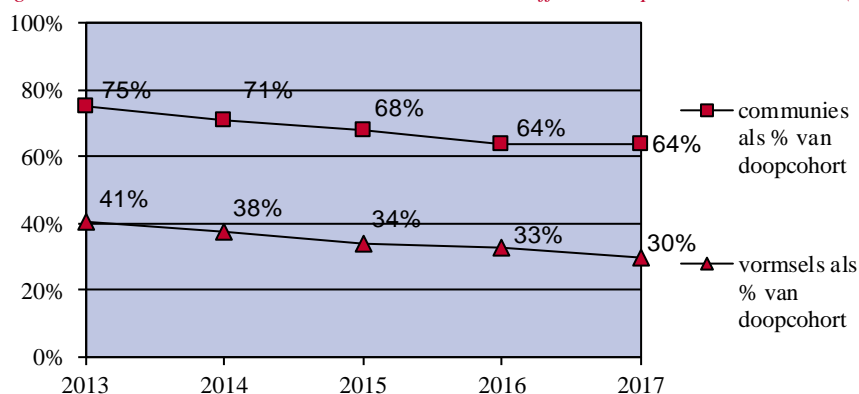

Tot slot is het totaal aantal huwelijken in Nederland de afgelopen jaren min of meer stabiel terwijl het aantal kerkelijke huwelijken sterk daalt. Het aantal kerkelijke huwelijken vormde in 2013 4% van alle huwelijken die in Nederland werden gesloten, in 2017 was dit aandeel gedaald tot 2%.

Na het relateren van de kerkelijke participatie aan demografische ontwikkelingen, be- zien we hoe de participatie zich ontwikkelt onder de katholieken zelf. Hiervoor worden de aantallen eerste communies en vormsels in het perspectief geplaatst van de ontwik- keling van het aantal doopsels.

In 2017 ontvingen ruim 16.500 kinderen hun eerste communie, veelal in hun achtste le- vensjaar. Dit komt neer op 64% van de in 2009 gedoopte kinderen. Het aantal eerste communies als deel van het aantal doopsels acht jaar eerder is tussen 2013 en 2017 ge- daald van 75% tot 64% maar bleef tussen 2016 en 2017 stabiel.

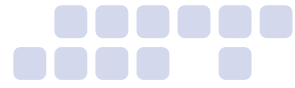
Figuur 4.2 Aandeel communies en vormsel van het betreffende doopcohort 2013-2017 (in %)*

* Voor de eerste communie zijn ter vergelijking de dopelingen van acht jaar geleden genomen; voor het vormsel zijn ter vergelijking de dopelingen van twaalf jaar geleden genomen.

In 2017 kregen bijna 10.000 kinderen het vormsel toegediend, veelal in hun twaalfde levensjaar. Dit komt neer op 30% van de in 2005 gedoopte kinderen. Het aantal vormsels als deel van het aantal doopsels twaalf jaar eerder is tussen 2013 en 2017 gedaald van 41% tot 30%.

De geschetste ontwikkelingen duiden enerzijds op een dalende instroom van nieuwe katholieken: het aantal doopsels daalt. Tevens volgt na het doopsel steeds minder vaak het vormsel. Voor wat betreft de eerste communies was dit tussen 2013 en 2016 ook zo, maar deze dalende participatie is tussen 2016 en 2017 tot stilstand gekomen.

5 Kerkbezoek

Kerkbezoek in het weekend

In 2017 bezochten bijna 158.000 katholieken in het weekend een kerkelijke viering of dienst in de bijna 1.500 kerkgebouwen, en voor een deel ook in andere gebouwen zoals kapellen en woonzorgcentra. De kerkgebouwen vormen ongeveer 80% van de gebouwen waarin vieringen en diensten worden gehouden.

Tussen 2016 en 2017 is het aantal kerkgangers met 9% gedaald. Deze daling is iets sterker dan in de voorgaande jaren toen de daling steeds 6-7% per jaar betrof. De kerkgangers vormden in 2017 4,2% van alle katholieken, in 2013 was dit nog 5,4%.

*Tabel 5.1 Aantal kerkgangers en vieringen/diensten in het weekend en kerkgangers als deel van alle katholieken 2013-2017**

<i>jaar</i>	<i>kerkgangers</i>	<i>vieringen/diensten</i>	<i>% kerkgangers</i>
2013	214.300	2.170	5,4%
2014	198.000	2.045	5,0%
2015	186.700	2.020	4,8%
2016	173.500	1.900	4,5%
2017	157.900	1.875	4,2%

* Inclusief kerkgangers en vieringen/diensten in gemeenschappen van migranten (8.400 kerkgangers in 2013, 8.000 in 2014, 9.900 in 2015, 11.500 in 2016 en 12.600 in 2017).

De kerkgangcijfers betreffen het feitelijk aantal kerkbezoeken, en niet het aantal 'kerkse' katholieken. Vroeger waren deze aantallen nagenoeg identiek, maar in de huidige tijd kerkt men in verhouding meer dan voorheen één keer per twee weken of maand. Hierdoor schatten we op basis van recent survey-onderzoek⁶ het aantal regelmatige kerkgangers (minimaal één keer per maand) circa 60% hoger dan het aantal kerkbezoeken. Dit betekent dat het aantal regelmatige kerkgangers naar schatting in 2017 250.000 bedroeg.

Per weekend werden er in 2017 1.875 vieringen en diensten gehouden. In vergelijking met 2016 is dit aantal nauwelijks gedaald (-1%) maar dit komt mede door een betere registratie van de vieringen en diensten in gemeenschappen van migranten. Wanneer we alleen de territoriale parochies bezien dan is het aantal vieringen diensten tussen

⁶ LISS Kernvragenlijst Religie en Etniciteit 2015 (https://www.dataarchive.lissdata.nl/study_units/view/638).

2016 en 2017 met 4% gedaald. Tussen 2014 en 2015 was deze daling in territoriale parochies iets minder sterk (-2%), tussen 2013 en 2014 en tussen 2015 en 2016 was deze daling juist iets sterker (respectievelijk -5% en -7%).

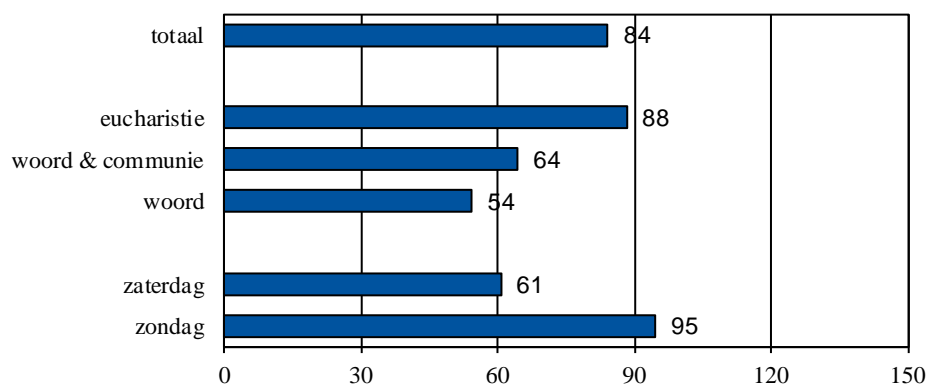
In het vervolg maken we onderscheid naar type viering of dienst en naar de dag waarop de viering of dienst plaatsvond. Het gaat hierbij alleen om territoriale parochies, vieringen en diensten in gemeenschappen van migranten laten we hierbij buiten beschouwing (hiervoor ontbreken veelal gegevens).

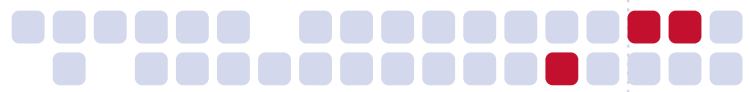
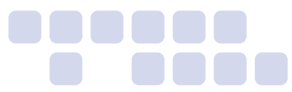
Eucharistievieringen vormden in 2017 driekwart van het totaal aantal vieringen en diensten, woord- en communiediensten ruim 20%; woorddiensten komen slechts op bescheiden schaal voor. Het aantal eucharistievieringen is tussen 2016 en 2017 sneller gedaald (-8%) dan het aantal woord- en communiediensten (-3%). In de afgelopen vijf jaar daalde het ene jaar het aantal eucharistievieringen sneller en in het andere jaar het aantal woord- en communiediensten (gemiddeld is de daling van het aantal eucharistievieringen tussen 2013 en 2017 -7% en van het aantal woord- en communiediensten -5%).

De vieringen en diensten op zondag vormden in 2017 bijna twee derde van het totaal aantal in het weekend. Het aantal vieringen en diensten op zaterdag is tussen 2016 en 2017 sneller gedaald (-7%) dan het aantal op zondag (-2%) en dit beeld zien we ook terug in de afgelopen vijf jaar (respectievelijk (-7% en -3% per jaar).

In 2017 waren er gemiddeld 84 kerkgangers per viering of dienst, in 2016 waren dit er nog 91. Naar een eucharistieviering gingen in 2017 gemiddeld meer kerkgangers (88) dan naar een woord- en communiedienst (64) en een woorddienst (54); en meer naar een viering of dienst op zondag (95) dan op zaterdag (61).

Figuur 5.1 Aantal kerkgangers per viering of dienst in het weekend 2017, naar type en dag

Bijlage: Kerncijfers per bisdom 2017

Bisdom Groningen-Leeuwarden 2017

Rooms-katholieken

totaal **101.000**

Territoriale parochies

territoriale parochies 28

gemeenschappen van migranten 1

totaal **29**

Kerkgebouwen

totaal **81**

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 21

reguliere priesters 4

bezoldigde diakens 1

mannelijke pastoraal werkers 7

vrouwelijke pastoraal werksters 20

totaal **53**

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 19

reguliere priesters 4

bezoldigde diakens 1

mannelijke pastoraal werkers 3

vrouwelijke pastoraal werksters 15

totaal **42**

Onbezoldigde diakens

in totaal 0

in de parochies 0

Vrijwilligers

totaal **9.800**

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	310
doopsels kinderen 7-17 jaar	20
volwassenendoopsels	40
toetredingen zonder doopsel	5
eerste communies	430
vormsels	340
kerkelijke huwelijken	45
begravenissen	400
crematies	300
totaal	1.890

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	7.700
totaal vieringen/diensten in het weekend	95

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	67%	56%
woord- en communiediensten	32%	43%
woorddiensten	1%	1%
zaterdag	23%	33%
zondag	77%	67%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Aartsbisdom Utrecht 2017

Rooms-katholieken

totaal 705.000

Territoriale parochies

territoriale parochies 45

gemeenschappen van migranten 4

totaal 49

Kerkgebouwen

totaal 279

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 62

reguliere priesters 9

bezoldigde diakens 17

mannelijke pastoraal werkers 53

vrouwelijke pastoraal werksters 78

totaal 219

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 45

reguliere priesters 8

bezoldigde diakens 9

mannelijke pastoraal werkers 27

vrouwelijke pastoraal werksters 39

totaal 128

Onbezoldigde diakens

in totaal 34

in de parochies 24

Vrijwilligers

totaal 44.300

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	1.600
doopsels kinderen 7-17 jaar	90
volwassenendoopsels	65
toetredingen zonder doopsel	15
eerste communies	2.910
vormsels	1.700
kerkelijke huwelijken	230
begravenissen	2.280
crematies	1.960
totaal	10.850

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	28.000
totaal vieringen/diensten in het weekend	310

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	68%	56%
woord- en communiediensten	26%	35%
woorddiensten	6%	9%
zaterdag	28%	43%
zondag	72%	66%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Bisdom Haarlem-Amsterdam 2017

Rooms-katholieken

totaal 432.000

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 132

gemeenschappen van migranten 14

totaal 146

Kerkgebouwen

totaal 187

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 95

reguliere priesters 30

bezoldigde diakens 36

mannelijke pastoraal werkers 25

vrouwelijke pastoraal werksters 19

totaal 205

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 63

reguliere priesters 22

bezoldigde diakens 18

mannelijke pastoraal werkers 6

vrouwelijke pastoraal werksters 2

totaal 111

Onbezoldigde diakens

in totaal 13

in de parochies 12

Vrijwilligers

totaal 25.000

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	1.260
doopsels kinderen 7-17 jaar	130
volwassenendoopsels	125
toetredingen zonder doopsel	25
eerste communies	1.650
vormsels	1.030
kerkelijke huwelijken	200
begrafenissen	1.470
crematies	920
totaal	6.810

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	24.700
totaal vieringen/diensten in het weekend	290

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	74%	70%
woord- en communiediensten	22%	23%
woorddiensten	4%	7%
zaterdag	20%	30%
zondag	80%	70%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Bisdom Rotterdam 2017

Rooms-katholieken

totaal 473.000

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 58

gemeenschappen van migranten 19

totaal 77

Kerkgebouwen

totaal 168

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 57

reguliere priesters 22

bezoldigde diakens 15

mannelijke pastoraal werkers 28

vrouwelijke pastoraal werksters 40

totaal 162

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 44

reguliere priesters 12

bezoldigde diakens 15

mannelijke pastoraal werkers 11

vrouwelijke pastoraal werksters 20

totaal 102

Onbezoldigde diakens

in totaal 7

in de parochies 1

Vrijwilligers

totaal 24.100

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	1.310
doopsels kinderen 7-17 jaar	90
volwassenendoopsels	80
toetredingen zonder doopsel	40
eerste communies	1.730
vormsels	890
kerkelijke huwelijken	235
begravenissen	1.410
crematies	770
totaal	6.555

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	23.300
totaal vieringen/diensten in het weekend	230

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	76%	67%
woord- en communiediensten	22%	30%
woorddiensten	2%	3%
zaterdag	13%	25%
zondag	87%	75%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Bisdom Breda 2017

Rooms-katholieken

totaal 398.000

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 35

gemeenschappen van migranten 1

totaal 36

Kerkgebouwen

totaal 128

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 30

reguliere priesters 8

bezoldigde diakens 13

mannelijke pastoraal werkers 23

vrouwelijke pastoraal werksters 39

totaal 113

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 22

reguliere priesters 5

bezoldigde diakens 7

mannelijke pastoraal werkers 17

vrouwelijke pastoraal werksters 18

totaal 69

Onbezoldigde diakens

in totaal 8

in de parochies 5

Vrijwilligers

totaal 13.500

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	890
doopsels kinderen 7-17 jaar	40
volwassenendoopsels	25
toetredingen zonder doopsel	0
eerste communies	1.380
vormsels	590
kerkelijke huwelijken	105
begrafenissen	800
crematies	640
totaal	4.470

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	9.300
totaal vieringen/diensten in het weekend	130

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	69%	65%
woord- en communiediensten	28%	32%
woorddiensten	3%	3%
zaterdag	25%	38%
zondag	75%	62%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Bisdom 's-Hertogenbosch 2017

Rooms-katholieken

totaal **1.036.000**

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 59

gemeenschappen van migranten 0

totaal **59**

Kerkgebouwen

totaal **317**

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 112

reguliere priesters 26

bezoldigde diakens 26

mannelijke pastoraal werkers 29

vrouwelijke pastoraal werksters 41

totaal **234**

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 94

reguliere priesters 20

bezoldigde diakens 18

mannelijke pastoraal werkers 8

vrouwelijke pastoraal werksters 15

totaal **155**

Onbezoldigde diakens

in totaal 28

in de parochies 26

Vrijwilligers

totaal **37.000**

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	2.790
doopsels kinderen 7-17 jaar	50
volwassenendoopsels	25
toetredingen zonder doopsel	0
eerste communies	4.020
vormsels	2.050
kerkelijke huwelijken	315
begravenissen	2.940
crematies	1.740
totaal	13.930

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	31.200
totaal vieringen/diensten in het weekend	365

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	91%	87%
woord- en communiediensten	8%	11%
woorddiensten	1%	2%
zaterdag	31%	40%
zondag	69%	60%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Bisdom Roermond 2017

Rooms-katholieken

totaal 624.000

Zielzorgeenheden

territoriale parochies 293

gemeenschappen van migranten 1

totaal 294

Kerkgebouwen

totaal 304

Pastorale beroepskrachten in totaal

seculiere priesters 139

reguliere priesters 37

bezoldigde diakens 5

mannelijke pastoraal werkers 4

vrouwelijke pastoraal werksters 7

totaal 192

Pastorale beroepskrachten in de parochies

seculiere priesters 110

reguliere priesters 33

bezoldigde diakens 1

mannelijke pastoraal werkers 1

vrouwelijke pastoraal werksters 3

totaal 148

Onbezoldigde diakens

in totaal 40

in de parochies 39

Vrijwilligers

totaal 25.900

Sacramenten en rites de passage

doopsels kinderen 0-6 jaar	2.910
doopsels kinderen 7-17 jaar	100
volwassenendoopsels	30
toetredingen zonder doopsel	5
eerste communies	4.500
vormsels	3.300
kerkelijke huwelijken	380
begrafenissen	2.220
crematies	2.040
totaal	15.485

Kerkbezoek weekend

totaal kerkgangers in het weekend	33.700
totaal vieringen/diensten in het weekend	455

Naar type en dag*:	kerkgangers	vieringen/diensten
eucharistievieringen	97%	95%
woord- en communiediensten	2%	3%
woorddiensten	1%	2%
zaterdag	35%	43%
zondag	65%	57%

* Alleen met betrekking tot territoriale parochies.

Onderzoekscentrum religie en samenleving

Het Kaski verricht toegepast wetenschappelijk onderzoek naar vraagstukken rond religie en samenleving. We hebben een lange ervaring als één van de oudste sociaal-wetenschappelijke instituten van Nederland.

U kunt bij ons terecht voor diverse vormen van onderzoek, zoals enquêtes, prognoses, evaluatieonderzoek en kwalitatief onderzoek via interviews en focusgroepen.

Naast onderzoek bieden wij ook beleidsadvisering en ondersteuning aan.

Het Kaski is onderdeel van de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen, en lid van de Vereniging voor Beleidsonderzoek.

Erasmusplein 1
6525 HT Nijmegen

Postbus 9103
6500 HD Nijmegen

Telefoon:
024 - 365 35 31

www.ru.nl/kaski
info@kaski.ru.nl